

APROXIMACIÓ AL LLORET DE L'ÈPOCA NAPOLEÒNICA

Joan Domènech i Moner

Durant el segle XVIII, època d'arrancada, hi ha un augment demogràfic constant, en general. Les primeres dècades són un moment de redreçament, al qual segueix un període d'aturada, per seguir, més tard, un veritable creixement. A les comarques de Girona, i en particular a la costa, els pobles creixen. Els ports, per exemple, ho fan molt més de pressa que en el Maresme. L'estancament o disminució té lloc, en tot cas, a l'interior, a les zones muntanyenques. El propi desplegament de l'agricultura, que porta nous avanços i, com a conseqüència, excedent de mà d'obra, motiva aquests canvis demogràfics d'unes zones amb altres. La mà d'obra que sobrarà al camp és absorbida per la ciutat o pels pobles de la costa. I ja que parlem de l'agricultura, cal dir, de passada, que en aquesta època és, precisament, quan s'assenten les bases de la viticultura. La vinya s'estén.

Catalunya, en aquells moments, importa blat i carn, exporta vins i aiguardent. Això darrer corrobora la importància del conreu de la vinya, extensiu i intensiu. Naturalment, el transport dels vins i altres productes fa augmentar notablement la vida marinera, amb la petita navegació de cabotatge –les barques de mitjana¹– cap als ports principals. Moltes persones procedents de la vida rural, del camp, posaran els ulls en l'activitat marinera, comercial, etc. Hi ajudaran especialment els fadrísters, és a dir, els membres de les famílies de terrassans, camperols, hisendats, benestants, que, degut a no ser ells els hereus, han de deixar la casa a canvi d'una petita compensació i fer-se camí. Amb més o menys sort, entraran en altres negocis i ajudaran a vitalitzar el poble.

La fase d'arrancada de Catalunya es concreta, sobretot, al període del 1756 al 1796 (filant prim podríem descomptar el període de guerres amb Anglaterra, 1775-1784). S'inicia un comerç exterior important d'ençà del permís de Carles III per a tractar lliurement amb les colònies (decret del 12 d'octubre de 1778). I així ens acostem a l'època dels conflictes amb França, que tenen lloc en el marc d'un Antic Règim en crisi. Conflictes d'un cantó contra la França revolucionària nascuda del 1789; de l'altre, després, contra la França dominant de Napoleó.

Si tenim en compte que el document que ens serveix de base per a aquest treball és de 1807, veurem que correspon, pràcticament, a l'època napoleònica. La gent que figura empadronada en el document, quasi tota deu haver viscut la Guerra Gran amb França, acabada feia dotze anys (22 de juliol de 1795) i ara estava, doncs, a les portes d'una altra guerra, amanida amb moltes intrigues. Aviat, la gent protagonista del nostre cens viurà en un país sacsejat per la commoció de la dependència d'un altre rei o d'un altre país. S'anirà enfonsant, d'un cantó, el règim centralitzador espanyol i anirà quedant en evidència la constitució interna d'Espanya –l'organització regional– posada de manifest d'una manera espontània². La gent de la llista del nostre document datat el 18 d'abril de 1807 –sis mesos justos, dia per dia, abans de l'entrada de tropes napoleòniques pel Pirineu a les ordres del general Junot– rebria, d'una manera o altra, la influència de tota la problemàtica derivada de la presència dels francesos, de la resistència espanyola, dels nous corrents culturals vinguts d'aquell país, dels fets polítics inherents..., tot i que Lloret era un racó de poca o nul·la activitat política –pel que sembla– perquè la situació geogràfica, el tipus de població i altres factors tampoc donaven per més.

Com a mínim, però, cal suposar que la vida lloretenca seria sacsejada per l'impacte de les notícies que arribarien, per exemple, d'una Girona assetjada o de les clàssiques accions reprobables dels soldats dispersos per les nostres comarques o de pas per elles. Eren fets pròxims que devien merèixer comentaris, expectació i reaccions variades.

També és cert que Lloret, pel seu cantó, independentment de la guerra contra Napoleó, feia igualment la guerra –la seva guerra– a l'Antic Règim. El pagament de tasques, ribatges i altres censos, més propis de l'època medieval que de la que es vivia, l'acatament a les decisions del senyor de la vila que no era altre que el Capítol de Canonges de la Catedral de Girona, comencen a pesar. La gent no ho accepta. El 1788 va haver-hi a la vila una revolta de pescadors que es negaven a pagar el delme del peix –o ribatge–. L'ajuntament, els veïns, els cerdans que passaven l'hivern prop de la costa treballant en el bosc es van solidaritzar amb els pescadors. Va haver-hi violències, processats i condemnats. Set dels processats es deien Josep –la qual cosa, com veurem després, no era gens estranya donada la quantitat de Joans i Joseps que a Lloret hi havia–, motiu pel qual aquells aldarulls van passar a la posteritat amb el nom de la «Revolta dels Joseps».

Durant els darrers anys del segle XVIII –a l'any 1445 ja havia començat la petició del poble per incorporar-se a la corona– havia anat accentuant-se la importància del plet posat pels lloretencs contra la Pabordia del Mes de Novembre de la Seu gironina. A començaments del segle XIX la vila va guanyar el plet i es va veure lliure del seu senyor feudal que, no per tractar-se d'un capítol de canonges, era menys feixuc i empipador. El litigi va durar 17 anys i va costar 40.000 lliures, tot un capital, pagat per l'Ajuntament i els particulars, amb impositcions voluntàries i tota mena d'aportacions per a sortir del pas. La vila va quedar un temps endeutada³.

Els nostres homes de Lloret, els del document de 1807, havien viscut tot això. Aquests fets els tocaven més de prop; els de les intrigues napoleòniques o borbòniques només de retruc. I una mena de retruc fou precisament la destrucció quasi total del castell medieval de Sant Joan de la vila, que semblà predestinat a desaparèixer junt amb el poder feudal que simbolitzava i junt amb l'Antic Règim que s'anava tambalejant com ell. Durant la guerra que sostenia Espanya contra Anglaterra i que va tenir l'episodi tràgic de Trafalgar, van aparèixer davant Lloret un parell de canoners britànics. Tot i semblar que s'apropaven a la platja central, van costejar i van anar cap a la platja de Fenals, també del terme municipal, prop de la qual s'alçava l'esmentat castell. La curiositat dels lloretencs augmentà i molts –segons diuen els cronistes– van pujar al promontori del castell per veure què passava. Els anglesos, per a dispersar-los, van llançar unes quantes canonades que van acabar d'enderrocar el que quedava de la vella fortalesa. Els anglesos van desembarcar tranquil·lament i hom va comprovar que l'única cosa que volien era abastir-se d'aigua potable, cosa que van aconseguir mercès als pous d'alguna de les masies del pla de Fenals. Possiblement, aquest és l'únic fet bèl·lic que aquella guerra va portar a Lloret. De totes maneres, els lloretencs, previsors i coneixedors que l'anterior guerra amb França –la del temps de Felip V– havia deixat mals records, van preferir portar la imatge que presidia l'església de Sant Pere, refeta, a la parròquia, per si es repetien els fets⁴. Entre aquests mals records cal esmentar la profanació del santuari de Sant Pere del Bosc, que fou cremat l'any 1694, a finals del XVIII i a començaments del XIX, és a dir, durant aquests temps conflictius que comentem.

I passem ja, després d'aquestes pinzellades generals de situació, a la descripció i anàlisi del document objecte d'aquest treball.

Ve encapçalat així:

«Empadronamiento echo y formado por la Justicia y Ayuntamiento de la Villa de Lloret de Mar, Corregimiento de Gerona, de todos los vezinos Cabezas de Familia de que se compone dicha Villa con expresión distinta del número de la clase de Matriculados, o gente de mar, y de la de los terrestres, en virtud de la orden del M.Y.S. Gobernador de Gerona del 31 de Marzo de 1807, en la forma siguiente». (Com s'observarà, hem deixat l'ortografia original).

Ve tot seguit la llista de la gent que ocupa les cases. Una casa habitada és un foc. Per tant, en aquest cas, figura un 1 tant a la columna de cases com a la de focs. Quant una casa no és habitada, sinó que és un magatzem, hi ha un 1 igualment a la columna de cases, però un 0 a la de focs corresponent.

El document, relativament en bon estat, tot i que demostra que ha rebut aigua d'algun degoter d'on havia estat l'arxiu municipal i té afectada la part inferior dels fulls, consta de tres fulls de paper de barba que corresponen, per entendre'ns, a sis folis, escrits davant i darrera, excepte l'últim, que només està escrit per una cara i només conté una ratlla, que acaba el text de l'anterior.

Tal com diu el recompte final «Consta este empadronamiento de 311 casas, las (de) 199 matriculados (hauria de dir 195, com expressa en números

en un altre lloc), las (de) 107 terrestres y las (de) 9 almacenes».

Acaba el document així: «Y para que conste lo firmamos y sellamos con el sello del común en dicha villa de Lloret a los 18 abril de 1807».

Possiblement el document siguiu una còpia de l'original, perquè hi manca el segell i la firma dels qui el van fer i d'altra banda presenta rectificacions i correccions.

A continuació transcrivim la llista de gent empadronada, per oficis.

PATRONS

Babí, Bonaventura	Galí, Josep	Parés, Bertomeu
Babí, Gaspar	Garriga, Joan	Parés, Bertomeu
Bandrich, Salvador	Garriga, Joan	Parés, Narcís
Botet, Esteve	Garriga, Romà	Puig, Jaume
Carreres, Joan	Gros, Pau	Pujol, Bertomeu
Conill, Agustí	Macaya, Antoni	Rainer, Narcís
Conill, Bonaventura	Maig, Agustí	Salvador, Josep
Domènech, Josep	Maig, Climent	Surís, Agustí
Domènech, Pau	Maig, Vicens	Surís, Antoni
Domènech, Romà	Marlès, Romà	Surís, Josep
Dorch, Antoni	Massià, Josep	Surís, Sebastià
Durall, Bonaventura	Mataró, Josep	Taulina, Jaume
Fàbregas, Josep	Mataró, Ramon	Vilallonga, Esteve
Fàbregas, Romà	Monter, Josep	

VÍDUES DE MARINERS

Vda. de Carreres, Guerau	Vda. de Fàbregas, Jaume
Vda. de Costa, Domènech	Vda. de Feliu, Antoni
Vda. de Durall, Josep	

VÍDUES DE PATRONS

Vda. de Babí, Joan	Vda. de Surís, Salvador
Vda. de Gros, Josep	

PESCADORS

Bails, Joan	Galí, Francesc	Sala, Bertomeu
Barri, Ramon	Garriga, Josep	Sala, Josep
Bassedas, Joan	Garriga, Pere	Surís, Ramon
Boades, Joan	Massià, Joan	Rosalt, Joan
Boades, Josep	Parés, Baptista	

MESTRES D'AIXA

Ribas, Antoni	Riera, Miquel	Ferrer, Francesc
---------------	---------------	------------------

MARINERS

Agramont, Baptista	Domènech, Bonaventura	Monter, Sebastià
Albà, Fèlix	Domènech, Joan	Monter, Sebastià
Albà, Fèlix	Domènech, Joaquim	More, Joan
Albà, Jordi	Domènech, Josep	Ortoll, Salvador
Albà, Josep	Domènech, Josep Antoni	Pagès, Joan
Albà, Miquel	Durall, Baptista	Pagès, Sebastià
Aldrich, Antoni	Durall, Josep	Parés, Baptista
Artau, Agustí	Fàbregas, Joan	Parés, Joan
Artau, Joan	Fargas, Francesc	Parés, Romà
Baiell, Domènec	Feliu, Josep	Parés, Romà
Bandrich, Francesc	Font, Sebastià	Passapera, Joan
Bandrich, Josep	Freixes, Francesc	Portal, Antoni
Bandrich, Romà	Galí, Joan	Puig, Joan
Barri, Ponç	Galí, Joan	Puig, Joan
Bas, Josep	Galí, Josep	Puig, Josep
Boades, Francesc	Galí, Romà	Puigferrant, Josep
Boades, Joan	Garriga, Antoni	Puigferrant, Miquel
Boades, Josep	Garriga, Bonaventura	Pujol, Joan
Boades, Manuel	Garriga i Joga, Josep	Pujol, Joan
Boades, Romà	Garriga, Valentí	Pujol, Josep
Boades, Salvador	Gibernau, Aciscle	Pujol, Sebastià
Botet, Tomàs	Guinart, Benet	Pujol, Sebastià
Bover, Joan	Guinart, Joan	Pull, Joan
Bover, Narcís	Guinart, Josep	Ribas, Francesc
Burgada, Antoni	Llorens, Salvador	Sala, Ignasi
Burgada, Francesc	Macaia, Salvador	Sala, Joan
Burgada, Joan	Maig, Romà	Sala, Josep
Burgada, Josep	Massià, Cosme	Sala, Guerau
Cabruja, Climent	Massià, Francesc	Sala, Vicens
Casanovas, Benet	Massià, Jaume	Salvador, Francesc
Casanovas, Francesc	Massià, Pau	Saragossa, Joan
Coll, Francesc	Mataró, Joan	Saragossa, Pere
Collell, Pere	Mataró i Ribas, Joan	Saragossa, Salvador
Comas, Fèlix	Maura, Salvador	Sitjà, Bonaventura
Comas, Romà	Maurí, Joan	Surís, Josep
Comas, Salvador	Miravent, Joan	Surís, Romà
Companyó, Joan	Mollera, Josep	Tellarroja, Antoni
Companyó, Salvador	Monget, Aciscle	Tosquer, Pere
Crixell, Ramon	Monter, Antoni	Viader, Ramon
Dalmau, Joan	Monter, Bertomeu	Vidal, Francesc
Dalmau, Josep	Monter, Josep	Vidal, Joan
Dellonder, Joan	Monter, Josep	Vila, Josep

CALAFATS

Massià, Francesc

ALCALDE DE MARINA

Botet, Joan Baptista

OFICIAL SUPERNUMERARI DE MARINA

Dn. Guinart, Marc

Total de famílies que vivien del mar 195

TREBALLADORS

Albà, Josep	Ermitas, Josep	Sala, Pere
Artau, Francesc	Fàbregas, Francesc	Sala, Salvador
Artau, Miquel	Fonoll, Gaspar	Sala, Salvador
Artau, Pere	Freixes, Romà	Saragossa, Miquel
Campderà, Agustí	Gelabert, Joan	Sureda, Francesc
Carreres, Sebastià	Joga, Francesc	Taulina, Baptista
Comas, Josep	Maura, Bonaventura	Tonijuan, Aciscle
Companyó, Pau	Piferrer, Miquel	Vilà, Josep
Cornellà, Francesc	Ral, Narcís	Vilallonga, Felip
Domènech, Josep	Sala, Llorens	Vives, Jaume

JORNALERS

Artau, Cristòfor	Gispert, Fèlix
Bails, Agustí	Mansiot, Pere
Cabruja, Pau	Parés, Baptista
Capdevila, Josep	Parrés, Felip
Dellonder, Bertomeu	Ribera, Jacint

VÍDUES DE TREBALLADORS

Vda. de Parés, Josep	Vda. de Rigau, Geroni
----------------------	-----------------------

VÍDUES DE JORNALERS

Vda. de Juber, Salvi	Vda. de Vindual, Romà
----------------------	-----------------------

TRAGINERS

Albà, Josep	Sureda, Baptista
Boiró, Antoni	Sureda, Gaspar
Massià, Agustí	Surís, Guerau
Miquel, Agustí	Surís, Joan
Piferrer, Antoni	Vilallonga, Josep
Riera, Jaume	

LLAURADORS

Botet, Joan Baptista
Coll, Joan
Coll, Manuel
Plau, Raymond
Pujol, Esteve
Pujol, Isidre
Raurell i Gibernau, Joan
Rissech, Pere

Sabrià, Josep
Sala, Joan
Sala, Josep
Sala, Salvi
Saragossa, Pere
Taulina, Baptista
Viader, Josep
Vidal i Albà, Jaume

MOLINER

Mont, Vicens

BOTERS

Botet, Gaspar
Font, Joan

Massià, Joan
Parés, Joan

TAPER

Morell, Francesc

ADROGUER

Campderà, Antoni

FLEQUER

Pomés, Pau

PALETES

Cobarsí, Francesc

Figuera, Baldiri

Lluís, Joan

FUSTERS

Esparraguera, Isidre
Fullà, Tomàs

Massià, Josep
Torras, Francesc

RAJOLER

Rainer, Jacint

FERRER

Port, Marià

SASTRES

Feliu, Josep

Pla, Joan

Pujol, Ponç

SABATERS

Casanovas, Joan

Galí, Francesc

BOTICARIS

Massià, Josep

Passapera, Salvador

METGE

Dr. Crozat, Francesc

CIRURGIÀ

Granell, Miquel

NOTARI

Rodés, Narcís

CAPELLANS

Sr. Rector (a la relació no hi ha el nom però era Benet Rabassa)
Duran, Romà; Pvre.

COMANDANTS

Botet, Climent

Botet, Martirià

Botet, Tadeo

Conill, Francesc

Roger, Miquel

VÍDUES DE COMANDANTS

Vda. de Botet, Antoni

Vda. de Puig, Romà

Gent de terra, en TOTAL 107

D'acord amb aquesta relació o empadronament, podríem fer un repartiment dels caps de família, per activitats.

Gent vinculada al mar

Mariners	126
Patrons	41
Vdes. de patrons	3
Vdes. de mariners	5
Oficials de marina	1
Alcalde de Marina	1
Pescadors	14
Mestres d'aixa	3
Calafat	1
Total	195

Gent vinculada a la terra

Treballadors	30
Vdes. de treballadors	2
Jornalers	10
Vdes. de jornalers	2
Traginers	11
Terrassans (llauradors)	16
Moliners	1
Total	72

Industrials i Artesans

Paletes	3
Fusters	4
Rajolers	1
Ferrers	1
Sastres	3
Sabaters	2
Boters	4
Tapers	1
Adroguer	1
Flequer	1
Total	21

Gent de carrera
(o professions especials)

Boticaris (sic)	2
Metges	1
Cirurgià	1
Notari	1
Capellans	2
Comandants	5
Vdes. de Comandants	2
Total	14

Per tant:

Gent que viu del mar

(que en el cens figuren com a Matriculats) 195

Gent que té la seva activitat a terra

(que en el cens figuren com a Terrestres)

Vinculats a la terra 72	}	 107
Industrials i artesans 21		
Professions especials 14		

Total de caps de família 302

Lloret de Mar, d'acord amb aquestes dades, comença el segle XIX amb 302 famílies o focs. Si tenim en compte que cada foc representa una casa i que, d'altra banda, hi ha a Lloret 9 edificis que serveixen de magatzem, veurem que el nombre total de cases, l'any 1807, és de 311.

Interpretacions

Després de l'anàlisi de l'empadronament i hagut compte que parla de «todos los vecinos cabezas de familia», agafant-ho al peu de la lletra i aplicant un coeficient de 4 h./foc o un màxim de 5 h./foc, resultaria una població de 1.208 habitants o de 1.510 com a màxim, respectivament. Aquestes dades, però, estan en contradicció amb la tònica general de l'evolució de la població durant aquesta època que va de 2.573 habitants el moment del cens de Floridablanca (1787) fins als 4.029 de l'any 1860. Sembla, doncs, que no és lògic imaginar una davallada sobtada l'any 1807 per més que puguem tenir en compte les crisis finiseculars i les guerres (que, d'altra banda, pensem que devien afectar Lloret només d'una manera relativa). Així doncs, hem de creure que aquest empadronament abarca només la gent que té una activitat ben classificada i que hi ha una altra bona part de la població que no apareix censada en aquest document. (O hi ha, encara, tal volta, un concepte de família patriarcal?).

Pensem, per exemple, que quan a l'any 1788 té lloc a Lloret l'anomenada «Revolta dels Joseps» en la qual els pescadors es neguen a pagar el ribatge –i que, en definitiva, és una de tantes reaccions contra la persistència de formes més aviat medievals, característiques també de l'Antic Règim–, en l'aldarull hi tenen un bon protagonisme els anomenats «cerdans», és a dir, gent de la Cerdanya que a l'hivern ve a treballar al bosc de Lloret. Vol dir, doncs, un notable contingent de població que no deu figurar controlat oficialment i que, encara que obeeixi a una ocupació temporera, anirà deixant, ben segur, algunes famílies arrelades definitivament a la vila –tots hem conegut, encara recentment, una família anomenada *cal Cerdà*. Aquestes famílies i d'altres, amb activitats inicialment no classificades, formaran part d'aquesta quantitat d'habitants que ens manquen en el detall per arribar a les xifres que semblen correctes. Si més no, aquests arguments ens semblen, per ara, l'única explicació plausible a la diferència numèrica que apareix.

Amb tot, no volem simplificar tant la cosa i voldríem raonar una mica aquestes conclusions a tenor de les consideracions que hom dedueix dels censos i estudis demogràfics anteriors i posteriors a la data de 1807.

Es conserven, per exemple, les contestes fetes per la universitat de Lloret a l'intendent Patiño l'any 1716 entre les quals figura la relació dels habitants, per famílies. Hi ha 980 persones, distribuïdes en 203 cases habitades, o en 205 famílies, la qual cosa suposa un promig de 4,8 individus per foc. Si el document de 1807 objecte d'aquest estudi l'agaféssim al peu de la lletra i acceptéssim el nombre d'habitants que permet suposar, resultaria que en el transcurs del segle XVIII no s'hauria arribat a doblar encara la xifra d'habitants (respecte de 1716). Però, en canvi, el cens de Floridablanca permet veure que, en realitat, es va triplicar i, per altra banda, observem també que a l'any 1857 està comprovada una població de 4.170 habitants. Si ens creguéssim la població de 1.510 ànimes deduïda del nostre document de 1807 resultaria que, en qüestió de 50 anys, Lloret hauria fet un salt enorme (un augment de 3.660 habitants). I és evident que fa un salt, però no pas tan

accentuat. D'altra banda, l'evolució demogràfica lloretenca va paral·lela a l'experimentada en poblacions de característiques semblants, com les veïnes Blanes i Tossa, i no sols precisament pel que fa a aquesta època estricta sinó fins i tot agafant tota l'evolució fins als nostres dies. En efecte, Blanes, Lloret i Tossa augmenten la població a partir de 1718, quasi a un mateix ritme (Tossa una mica menys) fins arribar a un màxim el 1860, època d'esplendor de la marina de vela, per davallar després i no recuperar-se fins després del despertar turístic de 1950 (Blanes, dit sigui de pas, es recuperarà abans, per la instal·lació en aquella vila d'importants indústries tèxtils). (Vegi's el gràfic que acompanya aquest treball).

Pel que fa al període 1719-1787, l'augment de població lloretenca fou constant. Josep Iglésies, després de donar la relació de les poblacions que en el cens de Floridablanca tenien més d'un miler d'habitants, entre les quals hi havia Lloret, diu:

«L'anterior relació conté les 164 localitats catalanes que l'any 1787 tenien més d'un miler d'habitants i hem pogut comprovar que el seu moviment demogràfic a partir de 1719, en totes ha estat ascendent. Cap d'aquestes localitats ha experimentat pèrdues de població»⁵.

I també afegeix:

«De Barcelona a l'Empordà el percentatge de les poblacions amb contacte amb la costa és en tots els departaments superiors a la mitjana de l'increment comarcal corresponent. A l'Alt Empordà les localitats marineres ofereixen un tant per cent d'augment exactament del doble sobre la resta de la comarca. Encara que no arriba al doble, és també considerable la diferència d'augment de població entre les localitats de terme municipal mariner i les simplement terrassanes al Baix Empordà. Disminueix aquesta diferència a la Selva i al Maresme». (A Lloret, la diferència entre els 819 habitants del cens de 1719 i els 2.573 del de 1787, és a dir, els 1.754 habitants de més, representen un augment de 214,16% i un índex de creixement de 314,16)⁶.

Aquesta evolució, doncs, ens portaria també a la població de 1807 que estudiem i que no pot correspondre únicament als 1.510 habitants que semblen desprendre's com hem dit, de l'empadronament.

Per altre costat, si comparem la relació d'estaments i oficis que, a part de les xifres globals, dona el cens de Floridablanca (edició de la Fundació S. Vives Casajuana, vol. II, pàg. 187) –tenint en compte semblances de terminologia– amb la del nostre document, veurem aquests contrastos:

Cens de Floridablanca 1787		Empadronament que estudiem 1807	
Metges	—		1
Cirurgians	—		1
Capellans	8		2
Escrivans o Notaris	1		1
Estudiants	1		—
Pagesos	9		16
Jornalers	101		12
Treballadors	—		32
Traginers	—		11
Comerciants	3		2
Apotecari	—		2
Artesans	34		20
Dependents de Creuada	1		—
Comandants	—		7
Matriculats	590		195

A primera vista, a part de l'augment de pagesos en el padró de 1807, hom veu una gran disminució de matriculats (gent de mar) i de jornalers, encara que aquest concepte no queda gens clar i es presta a confusions entre els termes jornalier, treballador i, àdhuc, traginer, etc. Per Iglésies, els jornalers són els obrers o treballadors de les indústries o tallers. Jornalers i treballadors, doncs, serien pràcticament el mateix i sumarien, en el cas de 1807, un total de 44 famílies (55 si hi afegíssim els traginers). En el cens de 1787 no hi ha tantes diferenciacions. També disminueixen els artesans. La clau, però, està en recordar que l'empadronament nostre recull només els «vecinos» caps de família. (La mateixa paraula «vecino», fins al segle XIX, fa referència també a cap de família). Només que penséssim que a cada família hi poden haver dos o tres elements que treballin, per simple multiplicació, l'empadronament de 1807 s'acostaria al cens de 1787.

Mirem, ara, d'altres fonts. Francesc Campderà, en la seva «Indagación Estadística acerca de la reproducción y mortandad en la ciudad de Gerona y en la villa de Lloret de Mar» (Barcelona, Imprenta de Pons y Cía. 1849) explica que en el segle XVIII van haver-hi a Lloret 9.308 naixements legítims i 1.736 matrimonis, de manera que, en jutjar la fecunditat conjugal resulta que cada matrimoni va produir un promig de 5,36 fills. Això aproximaria molt les coses a la hipòtesi dels 5 h./foc que proposàvem i que donava aquells hipotètics –també– 1.510 habitants.

Val a dir, d'altra banda, que cap al final del segle XVIII, entre el 1770 i el 1780 s'observava un gran augment en la celebració de matrimonis, la qual cosa justifica encara més que la població ha d'augmentar i no pot sofrir la davallada de 1807 que, a primer cop d'ull faria pensar l'empadronament que discutim. Vegem-ho:

Matrimonis celebrats a Lloret durant el segle XVIII

Decenni	Entre naturals de la vila	Entre naturals de Lloret i forastera	Entre foraster i natural de Lloret	Entre forasters	Total
1r	87	10	11		108
2n	59	11	16		86
3r	111	5	12	3	131
4t	106	8	11		125
5è	141	7	13	1	162
6è	140	16	18	1	175
7è	167	19	6		192
8è	171	30	15		216
9è	244	39	16		299
10è	208	19	12	3	242
	<u>1.434</u>	<u>164</u>	<u>130</u>	<u>8</u>	<u>1.736</u>

Observem que, al llarg del segle, hi ha 394 matrimonis (164 + 130) en què un cònjuge almenys, és foraster. I 8 matrimonis entre forasters, però suposem que residents a Lloret; per tant, per aquest camí, hi ha unes 410 persones implicades –en diferents anys– en casaments –que originen altres tantes famílies– que deuen pertànyer, en general, a gent forastera que treballa a Lloret i que, tal vegada, en segons quins recomptes de població són comptabilitzats i en altres no, com en el cas de l'empadronament de 1807. Això abonaria la nostra idea sobre la limitació d'aquest darrer.

El mateix Campderà, que era metge de Lloret, determina la població lloretenca dels anys 1797 i 1843, la primera per estimacions indirectes i la segona per dades del registre parroquial. Al 1797 Campderà suposa uns 3.096 habitants. Al 1843 dóna la xifra de 3.157, (recordem que, per a 1857, havíem trobat, abans, la xifra de 4.170 habitants). Aleshores, sorprèn que, en un moment d'arrancada com és el final del segle XVIII i com deu ser, en part, el començament del XIX, amb 46 anys (de 1797 a 1843) Lloret només hagi augmentat de 61 habitants; i de 1843 a 1857, en 14 anys, augmenti de cop i volta en més de mil habitants. Però això es pot assumir si tenim en compte que a mig segle XIX comença l'època d'or de la marina velera lloretenca i que, en canvi, de 1797 a 1843 pot haver patit els efectes de la guerra del francès. Observem, endemés, que les dades demogràfiques de 1787 i 1797 semblen confirmar els resultats dels matrimonis de la novena i desena dècades.

Utilitzant també les dades de Campderà hem sumat totes les defuncions hagudes entre 1717 i 1807 i tots els naixements compresos dins d'aquest període. Restant les defuncions dels naixements, queda un creixement vegetatiu en xifres absolutes de 2.601 ànimes, que sumades als 980 habitants que coneixem el 1716, donaria una població –si no hi hagués d'altres factors a

considerar– de 3.581 habitants per al 1807, xifra que sembla recolzar l'opinió de Campderà i les dels censos que coneixem.

El tema, en definitiva, es presta a una anàlisi encara més profunda i a la recerca de més dades, si bé, en aquests moments, no tenim tots els mitjans a mà. Deixant, doncs, al marge ja aquesta qüestió quantitativa i tornant a l'estudi concret, en tot cas, del nombre de caps de casa empadronats el 1807, es pot calcular fàcilment la següent distribució que ajuda a comprendre com es repartia l'activitat de la gent lloretenca aquells temps:

Gent que viu vinculada al mar	: el 64,56% de les famílies
Gent vinculada al camp	: el 5,62% de les famílies
Viuen de la construcció (paletes, fusters, rajolers i ferrers)	: el 2,98% de les famílies
Viuen del comerç o l'artesania	: el 3,97% de les famílies
Assalariats i gent de treball esporàdic	: el 18,21% de les famílies
Professions especials	: el 4,63% de les famílies
	99,97%

Aquesta classificació és una mica superficial i pot ser subjecte de modificacions. El primer grup, que engloba mariners, patrons, pescadors, mestres d'aixa, calafats, l'oficial supernumerari de Marina i l'alcalde de Marina, més les vídues dels mariners i dels patrons, queda força delimitat i clar. En tot cas, afegirem la definició que creiem que correspon a l'oficial supernumerari de Marina i a l'alcalde de Marina. Aquest darrer –que també rebia el nom d'alcalde de mar– era nomenat pel comandant de la província per a vigilar els individus de la matrícula, prendre els desertors i fer de capità de port a les cales i rades dels pobles poc importants. Quant a l'oficial supernumerari, era aquell qui, per dedicar-se a assumptes seus particulars o estar empleat en d'altres branques de l'administració o empreses particulars, deixava per un any com a mínim el servei actiu.

Pel que fa al grup de gent vinculada al camp, hi hem inclòs els 16 terrassans –definites en castellà, a l'empadronament, com a «labradores» però que entenem com a sinònim d'agricultors, terrassans, pagesos... Iglésies, en comentar la mateixa denominació en el cens de Floridablanca, diu que són pagesos que cultiven les seves terres, és a dir, petits propietaris agrícoles, i suposa que hi són inclosos els masovers, parcers i arrendadors de terres, encara que no siguin propietaris, puix que, evidentment, aquests, com remarca Iglésies, no poden pas ser considerats jornalers ni criats. A primera vista, sembla que l'empadronament hauria de portar més pagesos, però, de totes maneres, ja veiem que en el cens de 1716 també n'apareixen només 15, xifra força semblant.

Potser podríem haver inclòs en aquest grup de gent vinculada al camp els traginers (possiblement caldria considerar-los vinculats al bosc, més que

al camp), part dels jornalers i qui sap si dels treballadors, tota vegada que el concepte exacte d'aquests noms es presta, com hem dit abans, a moltes matisacions. Hem suposat, doncs, que tant traginers, com treballadors, com jornalers (aquest darrer nom dóna a entendre una feina més eventual), depenien d'altres en els tres casos; o dels amos o empresaris, o del moment propici, etc. Els traginers estarien en funció de l'explotació del bosc, de la comercialització del seu producte, del transport de fusta a les dressanes, o de llenya i carbó a d'altres llocs, etc. La seva feina possiblement no tindria regularitat.

Paletes, fusters, un rajoler i el ferrer els hem agrupat en el ram de la construcció. És evident que tres paletes no podien fer la feina del poble per ells mateixos, si més no quan es presentava alguna feina gran. Això fa pensar que al servei dels paletes, que caldria entendre més aviat com a empresaris de paleta, hi hauria treballadors o jornalers. El ferrer, d'altra banda, devia compartir la feina pròpiament lligada a la construcció –de manyà o semblant– amb la de ferrar animals i altres activitats. Quan parlem de construcció, naturalment ho fem d'una manera relativa, tota vegada que ens dóna la impressió que aquesta activitat, en aquells moments, havia de ser força reduïda. Serà més tard quan començarà la febre reformadora de la vila, en funció del progrés navilier i colonial. Però encara cal esperar quasi mig segle.

Botiguers i artesans els hem ajuntat en un grup. L'adroguer –que a la vegada era l'administrador de correus, en el cas de Lloret– i el flequer, són dos botiguers clàssics. Els boters i els tapers pertanyen ja al ram industrial, però els suposem una producció més artesana que no en sèrie. El fet que hi hagi quatre «cuberos» (que nosaltres traduïm per boters) reafirma allò que dèiem al principi respecte de l'explotació de la vinya. Pel que fa al taper, no estem pas encara a l'època bàsica dels taps i, d'altra banda, si a Sant Feliu i altres llocs, per exemple, aquest ram va tenir una notable transcendència, a Lloret el pes específic d'aquesta indústria fou notablement inferior. D'entrada, doncs, ja veiem que només tenim un taper al començament del segle XIX.

Pel que fa referència a les professions liberals o especials, hom comprova l'existència de dos farmacèutics d'aquell temps; d'un metge, segurament vingut de fora ja que el seu cognom no sembla pas gaire lloretenc; d'un notari, també vingut a Lloret de nou, i un parell de capellans, un d'ells el Sr. Rector, el nom del qual no figura en la relació però que, comprovant les llistes tretes dels llibres parroquials –desapareguts el 1936– mercès als apunts de l'arxiu d'Esteve Fàbregas, sembla ser el de Benet Rabassa, ecònom, que desplega la seva activitat a Lloret com a rector durant el període comprès entre 1805 i 1808.

Hem inclòs dins d'aquest grup el cirurgià. Som conscients, però, que sota aquest nom sovint foren inclosos els barbers i que, per tant, la seva capacitat mèdica o quirúrgica resulta molt dubtosa.

Finalment, resulten comptats dins d'aquest grup els comandants i lògicament, les viudes de comandants. Sembla que no es tracta pas de comandants de marina i la prova és que no estan inclosos dins del concepte de «matricu-

lados» o gent de mar. Havien de pertànyer, doncs, a forces terrestres –potser al sometent– o bé significar una mena de delegació local governamental en alguns aspectes. Amb propietat, no hem pogut trobar realment quina era la seva funció. El que sí podem manifestar al respecte és que s'aprecia una concentració d'aquests càrrecs en mans de la família Botet. Efectivament, de cinc comandants, tres d'ells –Climent, Martirià i Tadeu– són de la família Botet, i encara ens consta una vídua de comandant: la vídua d'Antoni Botet. Per si fos poc, l'alcalde de Marina és Joan Baptista Botet. Una immersió en els llibres parroquials ens fa veure també la presència dels Botet en les juntes de la parròquia. Quan el 1784 s'aconsegueix el crani de Santa Cristina com a relíquia per al santuari de Lloret, és administrador de l'ermita de Santa Cristina Gaspar Botet, d'ofici boter, que figura en el nostre empadronament. I Gaspar Botet, junt amb un Martirià Botet que potser era el futur comandant, són dels qui van a rebre el crani (Martirià Botet figura com a corder d'ofici, en la relació de la vinguda de la relíquia). L'any 1806, Romà Botet, pagès, és oïdor de comptes de l'Obra de la parròquia i l'any vinent deixa aquest càrrec però és nomenat Obrero. Tadeu Botet, l'any 1806 és Obrero del Novenari de les Ànimes. L'any 1818, Climent Botet, potser el mateix comandant que hem vist, serà el Degà de la vila. No hi ha dubte, doncs, que estem parlant d'una de les famílies destacades de Lloret. D'altra banda, com veurem després, és un dels cognoms més usuals. A l'empadronament hi figuren 9 caps de família que es diuen Botet (tres comandants, un Alcalde de Marina, un terrassà, un boter, un patró, un mariner, i la vídua del comandant també esmentat), i ja en el cens de 1716 figuraven també dos Botets.

Respecte a les persones importants del moment, podem observar el diferent tractament que, tot i ser una cosa superficial, tenen en el document. Per exemple, l'únic personatge que apareix amb el tractament de «Don» és Marc Guinart, oficial supernumerari de Marina. I no és sols en l'empadronament de l'Arxiu Municipal on figura així escrit. Igual prefix porta el nom d'aquest senyor quan figura en la relació dels Obrers del Novenari de les Ànimes de 1807 o al cap dels Administradors de l'Hospital de la Vila, el 1806.

Els «labradores», sobre els quals ja hem precisat alguna opinió, no tenen, està clar, cap tractament especial, però quan es tracta de Josep Sala, que és un hisendat important, hi figura la partícula abreujada «Sr.» al davant.

En el cas de Francesc Crozat, el metge, hi figura la partícula «Dr.» al davant. (En el cirurgià no hi ha pas tractament especial, la qual cosa ve a confirmar les nostres sospites anteriorment expressades).

Observem també que, normalment, l'empadronament expressa la casa, el foc, i el nom de qui hi viu (el cap de família). En alguns casos, davant del nom, hi posa «la abita» (sic), referit a la casa, la qual cosa ens dóna a entendre que la casa, en aquest cas, no és de la família consignada sinó que aquesta s'hi està (a lloguer o com sigui). En cas contrari, no seria necessàriament obligat fer cap puntualització. Segons això, hi ha 23 cases que no les habita l'amo, i això donat en tant per cent representa el 7,61% de les cases,

una mínima part, doncs. En general, es veu com gairebé totes les cases són ocupades per llurs propietaris. Potser val la pena consignar, endemés, que de les 23 cases llogades o deixades, el 65,65% estan ocupades per gent de mar, que devia comptar-se entre la gent més humil i mancada de possibilitats. Per més aclariment, les 23 cases ocupades per no propietaris es distribueixen així: la que habita el rector, la del notari, la del metge, (tot això ben lògic, doncs tots tres han vingut a fer el seu servei però no són gent del poble), la del flequer, la d'un jornalier, la d'un pescador, la d'un sastre, la d'un treballador, la d'un fuster i les de 14 mariners.

Més concretament, viuen de lloguer:

el Sr. Rector, Mn. Benet Rabassa,	Domènec Baiell, mariner
Pere Tosquer, mariner	Jaume Massià, mariner
Pau Pomés, flequer	Josep Sala, pescador
Baptista Parés, mariner	Ponç Pujol, sastre
Joan Dellonder, mariner	Josep Comas, treballador
Cosme Macià, mariner	Francesc Torras, fuster
Pere Mansiot, jornalier	Dr. Francesc Crozat
Fèlix Comas, mariner	Narcís Bover, mariner
Antoni Garriga, mariner	Joan Puig, mariner
Antoni Telarroja, mariner	Romà Boades, mariner
Narcís Rodés, notari	Josep Bandrich, mariner
Pere Collell, mariner	

Observem que en l'anterior relació dominen els mariners, cosa que es justificaria en el sentit que és l'activitat que va esdevenir cada vegada més important i que incorpora gent de fora, que, per tant, no tenia casa a Lloret. Amb tot, cal dir que aquesta consideració, en el cas que ens ocupa, no devia complir-se massa tota vegada que els noms de mariners que hi veiem no són, majoritàriament nous. Veurem, després, comparativament amb el cens de 1716, les famílies que s'han introduït darrerament. Però subratllem que, en el món dels mariners, només els cognoms Tosquer, Dellonder, Telarroja i Collell són nous a Lloret. Si a ells afegim els del flequer Pomés, del jornalier Mansiot, del notari Rodés (segurament originari de Santa Coloma), del fuster Torras, del doctor Crozat i, si voleu, del rector Rabassa, resulta que viuen a lloguer el 20% de les famílies més recentment incorporades a la vida de Lloret.

Hem donat la relació d'habitants no propietaris per l'ordre que vénen apuntats a l'empadronament. En canvi, la relació general per oficis, l'hem donada per ordre alfabètic a fi de facilitar la recerca. Cal fer notar que, en aquella relació, a voltes apareixen dos noms iguals (és a dir, nom i cognom són idèntics). No es tracta de gent repetida sinó de persones (caps de família) que coincideixen i que, possiblement, són familiars entre si.

I ja que parlem de noms i cognoms, heus aquí que hem fet un petit estudi dels que estaven més en ús en aquells moments.

Pel que fa a noms, en la relació vénen distribuïts com segueix (donat per ordre alfabètic):

Aciscle	3	Joaquim	1
Agustí	8	Jordi	1
Antoni	14	Josep	49
Baldiri	1	Josep Antoni	1
Baptista	8	Llorenç	1
Benet	3	Manuel	2
Bertomeu	6	Marc	1
Bonaventura	7	Marià	1
Climent	3	Martirià	1
Cosme	1	Miquel	8
Cristòfor	1	Narcís	5
Domènec	2	Pau	6
Esteve	3	Pere	9
Felip	2	Ponç	2
Fèlix	4	Ramon	5
Francesc	26	Raimond	1
Gaspar	4	Romà	16
Geroni	1	Salvador	13
Guerau	3	Salvi	2
Ignasi	1	Sebastià	8
Isidre	2	Tadeu	1
Jacint	2	Tomàs	2
Jaume	7	Valentí	1
Joan	50	Vicenç	3

Noti's que, en principi, deixem el Baptista i el Joan com si fossin dos noms diferents. En el Benet, hi comptem, també, el rector, tot i haver averiguat el nom indirectament. Geroni el deixem a la G, respectant l'ortografia del document, tot i que hauria d'escriure's Jeroni. Veiem, en conjunt, 48 noms diferents a la llista de caps de casa. Potser a través d'ells es podria valorar la devoció i les tendències dels lloretencs d'aquell temps. Una cosa sí que està clara, i és l'aclaparadora quantitat de Joans i Joseps que tenim (per això dèiem al començament, que no ens estranyava l'anomenada «Revolta dels Joseps»). Hi ha exactament el 16,55% dels noms que són Joans i també el 16,55 que són Joseps. (Hi ha un Joan de més, només, que afectaria la tercera xifra de decimals, en tot cas). Per tant, entre tots dos arriben al 33% dels noms. Hi ha casos que són, d'altra banda, perfectament explicables; seria el cas de Romà, nom emprat 16 vegades a l'esmentada relació. Cal recordar que el patró de l'església de la vila era precisament sant Romà. En canvi, sorprèn que només trobem un Llorenç, sant perfectament relacionat amb sant Romà i que, per aquest motiu molts han considerat que a Lloret havien gaudit, ambdós, de bona veneració. Fins i tot s'ha considerat que Sant Llorenç podria ser oriünd de la nostra vila (hi havia, antigament, una font de

Sant Llorenç i algunes altres coincidències que ara no és el cas analitzar). Ens sembla, però, que l'ascendència lloretenca de sant Llorenç, real o figurada, si hagués estat així s'hauria traduït amb una major devoció i, per tant, amb més noms a ell dedicats.

Fixem-nos, ara, fent una relació per ordre de quantitat, amb els noms esmentats:

50 vegades el nom Joan
 49 vegades Josep
 26 vegades Francesc
 16 vegades Romà
 14 vegades Antoni
 13 vegades Salvador
 9 vegades Pere
 8 vegades Agustí, Baptista, Miquel i Sebastià
 7 vegades Bonaventura i Jaume
 6 vegades Pau i Bertomeu
 5 vegades Narcís i Ramon
 4 vegades Fèlix i Gaspar
 3 vegades Aciscle, Climent, Esteve, Guerau, Vicenç i Benet
 2 vegades Domènec, Felip, Isidre, Jacint, Manuel Ponç, Salvi i Tomàs
 1 vegada Baldiri, Cosme, Cristòfor, Geroni, Ignasi, Joaquim, Jordi, Josep, Antoni, Llorenç, Marc, Marià, Martirià, Raimond, Tadeu i Valentí

Aquesta relació no resulta massa diferent de la que es dedueix del document de 1716. En aquell hi ha 27 Joans, 19 Joseps, 12 Francescs, i segueixen els Pere, Jaume, Antoni, Salvador, etc.

Entrem, ara, a parlar dels cognoms. A fi d'establir una igualtat per a tots, deixant de banda que en alguns casos figurava també en la relació el segon cognom, en aquest estudi només tenim en compte el primer. Malgrat tot, si s'hagués tingut en compte l'altre, pels pocs que sabem, no variaria substancialment la relació.

Comencem, doncs, per ordre alfabètic amb el nom de les famílies, expressant el nombre de vegades que apareix.

Agramont	1	Bassedas	1
Albà	7	Boades	8
Aldrich	1	Boiró	1
Artau	6	Botet	10
Babí	3	Bover	2
Baiell	1	Burgada	4
Bails	2	Cabruja	2
Bandrich	4	Campderà	2
Barri	2	Capdevila	1
Bas	1	Carreras	3

Casanovas	3
Coll	3
Collell	1
Comas	4
Companyó	2
Conill	3
Cornellà	1
Costa	1
Crixell	1
Crozat	1
Dalmau	2
Dellonder	2
Domènech	9
Dorch	1
Durall	4
Duran	1
Ermitas	1
Esparraguera	1
Fàbregas	5
Fargas	1
Feliu	3
Ferrer	1
Figueres	1
Fonoll	1
Font	2
Freixas	2
Fullà	1
Galí	7
Garriga	9
Gelabert	1
Gibernau	1
Gispert	1
Granell	1
Gros	2
Guinart	4
Joga	1
Juber	1
Llorens	1
Lluhí	1
Macaya	2
Maig	4
Mansiot	1
Marlés	1
Massià	11
Mataró	4

Maura	2
Maurí	1
Miquel	1
Miravent	1
Mollera	1
Monget	1
Mont	1
Monter	7
More	1
Morell	1
Ortoll	1
Pagès	2
Parés	11
*Parrés	1
Passapera	2
Piferrer	2
Pla	2
Pomés	1
Port	1
Portal	1
Puig	5
Puigferrant	2
Pujol	9
Pull	1
Rainer	2
Ral	1
Raurell	1
Ribas	2
Ribera	1
Riera	2
Rigau	1
Rissech	1
Rodés	1
Roger	1
Rosalt	1
Sabrià	1
Sala	14
Salvador	2
Saragossa	5
Sitjà	1
Sureda	3
Surís	10
Taulina	3
Tellarroja	1
Tonijoan	1

Torras	1	Vilà	1
Tosquer	1	Vilallonga	3
Viader	2	Vindual	1
Vidal	3	Vives	1
Vila	1		

* (potser és una equivocació de Parés)

La mateixa relació, posada per ordre de quantitat, quedaria així:

El cognom Sala 14 vegades.

11 vegades els cognoms Massià i Parés.

0 vegades Surís.

9 vegades els Botet, Domènech, Garriga i Pujol.

8 vegades Boades.

7 vegades els Albà, Galí i Monter.

6 vegades Artau.

5 vegades Fàbregas, Puig i Saragossa.

4 vegades els Bandrich, Burgada, Comas, Durall, Guinart, Maig i Mataró.

3 vegades els Babí, Carreras, Casanovas, Coll, Conill, Feliu, Sureda, Taulina, Vidal i Vilallonga.

2 vegades els Bails, Barri, Bover, Cabruja, Campderà, Companyó, Dalmau, Dellonder, Font, Freixas, Gros, Macaya, Maura, Pagès, Passapera, Piferrer, Pla, Puigferrant, Rainer, Ribas, Riera, Salvador i Viader.

1 vegada els Agramont, Aldrich, Baiell, Bas, Bassedas, Boiró, Capdevila, Collell, Cornellà, Costa, Crixell, Crozat, Dorch, Duran, Ermitas, Esparraguera, Fargas, Ferrer, Figueres, Fonoll, Fullà, Gelabert, Gibernat, Gispert, Granell, Joga, Juber, Llorens, Lluhí, Mansiot, Marlés, Maurí, Miquel, Miravent, Mollera, Monget, Mont, Moré, Morell, Ortoll, Parrés, Pomés, Port, Portal, Pull, Ral, Raurell, Ribera, Rigau, Rissech, Rodés, Roger, Rosalt, Sabrià, Sitjà, Telarroja, Tonijoan, Torras, Tosquer, Vila, Vilà, Vindual i Vives.

Hom observa fàcilment que les famílies més esteses són la Sala (14), la Parés (11), la Massià (11), la Botet (9), la Surís (10), la Domènech (9), la Garriga (9), la Pujol (9)... Dintre d'una cinquantena d'anys, la combinació d'aquestes famílies més esteses a la vila donarà el nom dels principals capitans i pilots de vaixell i d'«americanos». A títol d'exemple, podríem parlar del canonge de Santo Domingo, Narcís Domènech i Parés; o de l'«americano» Josep Surís i Domènech (1839-1912), o del financer Narcís Macià i Domènech (1855-1933), etc.

Si fem una comparació, com dèiem abans, entre el cens que posseïm de 1716 i l'empadronament de 1807, veurem que en el transcurs del segle XVIII han aparegut a Lloret aquests noms nous: Agramont, Bavi, Bas, Boiró, Capdevila, Collell, Costa, Crozat, Dalmau, Dellonder, Dorch, Esparraguera, Ferrer, Figueres, Font, Freixes, Gelabert, Joga, Jubre, Llorens, Lluhí,

Mansiot, Marlés, Maurí, Miquel, Mollera, Monget, Pagès, Piferrer, Pomés, Port, Portal, Puigferrant, Pull, Ral, Rigau, Rodés, Roger, Sabrià, Taulina, Telarroja, Tonijoan, Torras, Tosquer, Viader, Vila, Vilà, Vindual i Vives.

En alguns casos, la grafia del cognom de 1807 no coincideix amb la de 1716 però hom s'adona de sobres que es tracta del mateix. Així, per exemple, el Baell de 1716 és el Bayell o Baiell de 1807, el Vahils antic és el Bails del cens més recent, el Bouer de 1716 és el Bover del segle XIX, el Crixell del nostre document és el Creixell d'abans, el Feliu de 1807 és el Faliu d'abans, el Reyné de 1716 equival al Rainer de 1807 i serà, encara, el Reyner de temps després...

El Babí que hi ha en el cens de 1807 i que no apareix el 1716, pot ser, en canvi, que sigui una alteració del Daví que ja apareix en el segle XV, tota vegada que en els documents la D i la B a vegades s'assemblen una mica i poden haver estat mal interpretades. El cognom Bas potser fou introduït a Lloret per la família de l'ecònom Baldiri Bas, que fou rector de Lloret l'any 1764. El cognom Joga no figura en el document de 1716 però en canvi és dels primers cognoms que coneixem de Lloret, tota vegada que ja l'any 1410 es parla d'un mariner anomenat Bonanat Joga. (També en aquest temps es parla ja dels Domènech). El cognom Juber s'escriu amb -t final en segons quins documents. Massià apareix escrit amb -ss-, després amb -s- (una sola) i, finalment, s'escriurà amb -c-, com actualment. Lluhí, en el document de 1807 apareix sense la -h- intercalada.

Fixant-nos bé amb els cognoms i els oficis respectius veiem que algunes famílies pertanyen a un sector o estament molt definit. Abans hem parlat dels Botet. Veiem que predomina la gent de mar a les famílies Albà, Bandrich, Boades, Burgada, Comas, Domènech, Galí, Garriga, Guinart, Massià, Mataró, Monter, Parés, Surís, per esmentar les principals.

Les famílies Pujol i Sala tenen dues vessants: el mar i el camp. També es pot dir dels Saragossa i d'alguna altra. L'explicació, en aquests casos, com ja s'ha apuntat, podria estar en el sistema hereditari català amb la institució de l'hereu. Aquest continua a la terra, a la seva hisenda. Els altres germans, més o menys compensats amb diner, han de buscar el seu futur en el comerç, en el mar, etc.

Entre els mestres d'aixa apuntats tenim un Antoni Ribas. És de creure que la família seguiria en l'ofici i aquest Ribas hauria estat el cap d'una dinastia famosa de constructors de vaixells a les dressanes de Lloret. Joaquim Ribas, per exemple, construiria 12 vaixells durant el període comprès entre 1819 i 1840. Bonaventura Ribas, molt conegut, de sobrenom *Pa-i-ais*, immortalitzat i tot en l'òpera «Marina» de Camprodon i Arrieta inspirada a les nostres platges, entre 1832 i 1864 va construir 22 vaixells.

Una mirada als patrons (que en principi ho són de cabotatge) ens fa pensar en els que s'aventuraran cap a d'altres costes i finalment cap a Amèrica. Retrobarem en l'aventura a ultramar els Babí, Conill, Domènech, Durall, Fàbregas, Garriga, Maig, Macià, Parés, Pujol, Reyné, Surís, Vilalonga, etc...

D'altra banda, tal com apuntem en el paràgraf precedent, els mariners lloretencs o gent d'empresa, sovint van estendre la seva activitat cap a altres indrets costaners força llunyans. Qui sap si aquest Miquel Roger, comandant, del nostre empadronament, no és el mateix Miquel Roger que junt amb els germans Burgada, de Calella, es troba a Murvedre (Sagunt) l'any 1784 i aconsegueix per a Lloret la relíquia del cap de Santa Cristina que havia portat de Roma el germà Albiach, pensant dipositar-lo a l'ermita d'Artana? Observem, també, que de Burgades n'hi havia igualment a Lloret. Miquel Roger –el de la relíquia– era, de fet, blanenc, puntaire, però casat i resident a Lloret.

Resumint una mica totes les anàlisis fetes fins aquí, resulta que el Lloret de Mar que viu el conflicte de la guerra contra Napoleó és un Lloret bàsicament de gent marinera. Una vila que té en el mar el seu recurs principal i va inclinant cap aquí totes les seves activitats. A finals del segle XVII, el repartiment que podia fer-se dels lloretencs hauria estat d'un 25% d'artesans, un 25% de pagesos, un 40% de mariners i un 10% d'altres professions, segons Antoni M.ª Aragó. Ara, els pagesos s'han reduït força mentre els mariners han augmentat fins al 64,56% que havíem escrit abans. Sembla pressentir-se ja la definitiva aventura dels lloretencs cap a les Amèriques. I diem definitiva perquè l'any 1807 ja es troba dins d'un període en el qual aquesta activitat ja està desenvolupant-se però encara no ha arribat al moment més brillant que serà a mitjan segle XIX.

Per acabar, donem la llista dels membres destacats en l'administració de l'església de Lloret dels temps que corresponen al nostre empadronament. Hi veurem perfectament els noms i cognoms que hem llegit a les llistes d'abans.

OBRERS I OFICIALS DE L'ESGLÉSIA PARROQUIAL DE L'ANY 1806

Obrers de l'Obra

Esteve Vilallonga
Josep Viader, pagès
Agustí Maig

Oïdors de Comptes

Bonaventura Bavi
Romà Botet, pagès
Josep Monter

Comptador de les Ànimes

Cosme Piferrer

Tallador de pa beneït

Joan Barnés

Obrers del Novenari de les Ànimes

Francesc Conill
Tadeu Botet

Administradors de l'Hospital

Dn. Marc Guinart
Antoni Macaya

Comptadors de pobres vergonyants

Francesc Galí
Nicolau Font

OBRERS I OFICIALS DE L'ESGLÉSIA PARROQUIAL DE LLORET PER L'ANY 1807

Obrers de l'Obra

Joan Surís i Guinart
Romà Botet, pagès
Pere Pau Domènech

Oïdors de Comptes

Bonaventura Bavi
Manuel Coll
Francesc Galí

Comptador de les Ànimes

Joan Font, mercader

Tallador de pa beneït

Josep Fàbregas

Obrers del Novenari de les Ànimes

Dn. Marc Guinart
Bonaventura Conill

Administradors de l'Hospital

Bertomeu Parés, patró
Climent Maig, patró

Comptadors de pobres vergonyants

Grau Mundo, taper
Josep Cabanyas, boter

Aquesta relació ens ajuda a veure quines famílies es movien en un pla més destacat i d'altra banda ens presenta nous noms, cosa que ens acaba de fer veure que el padró objecte d'aquest estudi no era pas un cens complet de tota la població, com ja havíem apuntat.

NOTES

1. E. Roig i Raventós, *La marina catalana del vuit-cents*, ed. Barcino, Barna 1929, p. 171.
2. F. Soldevila, *Història de Catalunya*, ed. Alpha, Barna 1962, p. 1.267.
3. E. Fàbregas Barri, *Lloret de Mar*, ed. Selecta 1959. Id. *Lloret de Mar*, ed. Compi, Madrid 1966, p. 71.
4. J. Botet i Sisó, *Geografia General de Catalunya*, vol. Prov. de Girona, 1912.
5. J. Iglésies, *El cens del comte de Floridablanca*, ed. de la Fundació Salvador Vives i Casajuana, Barcelona 1970, vol. I, p. 56.
6. J. Iglésies, *El cens del comte de Floridablanca*, Barcelona 1970, vol. I, p. 31.